

'Parels van de straat' op bezoek bij paus Franciscus! door Hub Vossen

Op 9 november 2016 begon voor een groep dak- en thuislozen uit Nederland een bijzondere reis. Op speciale uitnodiging konden zij naar Rome gaan en op vrijdag 11 november Paus Franciscus voor een bijzondere audiëntie ontmoeten. Voor de meeste mensen was het al bijzonder dat zij gevraagd werden om naar Rome te reizen.

In Nederland werd de invitatie vanuit Rome opgepakt door een drietal projecten/organisaties die met dak- en thuislozen werken. In Amsterdam was het Drugspastoraat meteen bereid om met een groep deelnemers uit hun midden mee te reizen. Al snel sloot een groep uit Eindhoven aan en in Limburg benaderde ik de verschillende inloophuizen en projecten die met dak- en thuislozen werken. Bij de Limburgse projecten werd even vreemd opgekeken toen ik met deze vraag kwam. Maar snel werd positief gereageerd en gekeken welke deelnemers binnen hun projecten aan deze speciale pelgrimage deel zouden willen en kunnen nemen.

De 45 plekken die we in gedachten hadden waren snel gevuld. Een wachtlijst werd op alle plekken gevormd. Maar veel belangrijker was in eerste instantie of we e.e.a. financieel wel rond zouden krijgen. De potentiële deelnemers konden de kosten van deze reis immers niet uit eigen middelen betalen. Fondsen en organisaties werden aangeschreven met de vraag om een dak- en thuisloze te adopteren om zo deze bijzondere pelgrimage bereikbaar te maken. In zeer korte tijd hadden we het beoogde bedrag bij elkaar en konden we de mensen ook daadwerkelijk benaderen. Voorbereidingsbijeenkomsten werden in de verschillende regio's gepland. Mensen maakte met elkaar kennis en spraken over waarom zij met deze pelgrimage mee zouden willen gaan. In Limburg was Mgr. Wiertz bij de eerste voorbereidingsbijeenkomst. Luisterend en vol belangstelling in de levensverhalen zat hij te midden van de Limburgse deelnemers. Bij de tweede bijeenkomst werd de bisschop al meteen gemist. 'Waar is de bisschop, gaat hij niet mee naar Rome!' De mededeling dat hij zich na de eucharistieviering op zondag bij de groep zou aansluiten was voldoende. En de ontvangst na de Eucharistieviering voor de Sint-Pieter was allerhartelijkst; 'Ha die Frans, leuk dat jij hier ook bent!' Gemoedelijk ging Mgr. Wiertz met de pelgrims in gesprek, hoorde hun belevenissen en ontdekte wat de ontmoeting met de Paus hen gedaan had.

Methadon

Voor de meeste deelnemers moet heel veel geregeld worden. Ze moesten zelf zorgen voor hun medicatie en methadon, regelen dat e.e.a. ook wettig mee kon. Daarvoor moesten de nodige papieren in orde gebracht worden. Maar ook identiteitsbewijzen moesten opnieuw aangevraagd worden. Zaken geregeld met bewindvoerders en uitkeringsinstanties. Voor sommige pelgrims was het tot op het laatste moment onzeker of zij wel alles en goed geregeld kregen. Instanties stonden vreemd te kijken en wilde niet altijd meewerken. Bij het vertrek op 9 november was voor iedereen alles in orde!

En dan is het zover!

In Maastricht ontmoeten de drie groepen uit Nederland elkaar. Samen wordt een maaltijd genuttigd en kennis met elkaar gemaakt. Mensen die elkaar nog nooit gezien hebben zitten samen aan tafel. In korte tijd groeit een bijzondere saamhorigheid in de groep. Het maakt al gauw niet meer uit waar je vandaan komt en of je dakloos of begeleider bent. In de verhalen tussen de mensen blijkt telkens weer dat de lijntjes daartussen zeer dun zijn; we staan dicht bij elkaar. Het wordt één groep, die zo vaak niet gezien en geteld wordt.

Eenentwintig uur in de bus!

Na die bijzondere kennismaking volgen eenentwintig uur reizen. Waarbij de een, na een uurtje, met een sigaret in de hand, weer smachtend zit te wachten op de volgende stop en de ander nog even wil slapen. Waarop we allemaal op de proef worden gesteld, inclusief de buschauffeurs. Ook voor hen is een bijzondere reis, met een bijzondere doelgroep. Het wordt voor allen een onvergetelijke reis! Een bonte stoet van 48 Nederlandse pelgrims die samen door Rome trekken. Allemaal mensen met een eigen verhaal. Een verhaal dat vaak heel diepe sporen in hen heeft achtergelaten. De een voor het leven gekneusd, de ander weer langzaam opkrabbelend uit een diep dal. Maar door het bezoek aan de paus op vrijdag 11 november groeit er het besef dat ze toch wél gezien en in tel zijn! Ze ontmoeten een Paus die naar hun verhaal luisterde, die tijd en aandacht schonk. Die nabij was en stil stond bij gekwetste mensen.

We zijn allemaal geraakt, onder de indruk en geëmotioneerd door de ontmoeting met de paus. Allemaal hebben we bewogenheid en betrokkenheid van deze paus gevoeld en ervaren. In zijn toespraak, maar ook in zijn doen ervaren hebben hoe dichtbij paus Franciscus bij deze mensen komt. Hij met felheid protesteert tegen het onrecht dat veel mensen op straat moeten leven. Hij noemt ze “de parels van de straat”. Niet om het goed te praten dat zij op straat moeten leven, maar om te benadrukken dat zij allemaal iets moois en iets kostbaars in zich hebben en als een oproep aan de andere mensen: “kijk naar ze, heb oog voor ze en zie hoe mooi en kostbaar deze mensen zijn!

Van tevoren was afgesproken dat uit elke groep daklozen één uit die groep de paus zou ontmoeten, iets met hem mocht delen, door hem gezegend zou worden en ook persoonlijke dingen uit de groep zou laten zegenen. Iris zou namens de Nederlandse groep dit doen. Een kleine vrouw, 56 jaar, bescheiden, maar met een mooie heldere blik en in staat om dingen goed te verwoorden. De paus luisterde naar haar, had oog en aandacht voor haar, raakte haar aan en zegende haar; en via Iris voelde de hele groep zich gehoord, gezien, aangeraakt en gezegend.

Zegenen en gezegend worden

Het meest bijzondere van de gehele pelgrimage naar Rome was wel het moment waarop paus Franciscus de zegen vroeg van de aanwezigen aan het einde van de audiëntie. De mensen die de paus toegesproken hadden legden hun handen op zijn hoofd, schouders en of armen. Minuten van intense stilte waren in de ruimte, waar we met zo'n 2500 mensen aanwezig waren, te voelen. Na deze stilte klonk een oorverdovend applaus. We zegende elkaar, gaven elkaar kracht om de opdracht waar ieder van ons voor staat ook waar te maken. Voor de een is dat oplossingen zoeken voor de vele problemen waar hij/zij in zit, voor de ander om daadwerkelijk trouw te blijven aan de opdracht om ‘omzien naar elkaar’ blijvend gestalte te geven.

Een bijzondere reis die mede door de vele giften van organisaties en fondsen mogelijk gemaakt is en voor de deelnemers onvergetelijke momenten in hun leven hebben opgeleverd. Maar het allerbelangrijkste ze werden gehoord en gezien. In de dagelijkse praktijk komen ze dat niet of nauwelijks tegen. In de toespraak op 11 november, maar ook in de preek tijdens de eucharistieviering op 13 november, in de Sint-Pieter, reikte de paus bemoedigende woorden aan de aanwezigen mee. Hij gaf aan de machthebbers en beleidsmakers een duidelijke opdracht mee; ‘we moeten niet over kwetsbare mensen oordelen en hen veroordelen, maar luisteren naar hun verhalen, neem hun verhalen serieus.’

Bemoediging

Het waren bemoedigende woorden voor onze pelgrims. Woorden die op de terugweg naar Nederland, maar ook in de vele Facebookberichten terug te horen en lezen waren. Woorden waar ze kracht en bemoediging uit gehaald hebben.

Na de reis heb ik met de meeste pelgrims uit Limburg nog contact gehad. Allemaal stralen ze nog. Zijn ze nog onder de indruk van die bijzondere pelgrimage. Maar ik hoor ook hoe zij na deze reis hun leven op de plekken waar ze leven weer opgepakt hebben. Er zijn kleine wondertjes gebeurd. Ik hoor iemand vertellen over hoe hij nu op scholen verteld over zijn leven. Jongeren deelgenoot maakt van zijn gebroken leven tot nu toe. In de hoop dat ze iets leren van zijn ervaringsverhaal en straks niet ook op straat terecht komen. Anderen hebben vrienden voor het leven ontmoet en weer vertrouwen gevonden in mensen.

Niet alleen lieverdjes

Maar ik hoop meer nog dat de woorden die de paus aan de dak- en thuislozen op 13 november meegaf, ook mogen meeklinken bij alle instanties die beroepshalve betrokken zijn bij deze kwetsbare medemensen. Ik hoop dat zij beseffen dat hun houding en bejegening mensen kan breken, maar ook bouwen. Oké! Ik weet ook dat al die gasten niet allemaal lieverdjes zijn, dat er momenten bij zijn dat zij het bloed onder je nagels vandaan kunnen halen. Dat ze met schitterende verhalen aankomen, maar besef dan ook dat zij mens zijn, die ook gewaardeerd en gekend wil worden. Vragen om aandacht en menswaardigheid!

De lijn tussen het ‘gewone’ leven en dak- en thuisloosheid is immers zeer dun. Dat hebben we tijdens deze bijzondere pelgrimage allemaal mogen ervaren. Ik dank daarvoor in het bijzonder de Limburgse pelgrims,

die deze reis tot een bijzondere pelgrimage gemaakt hebben: Raimund, Paul, Mano, Roy, Steve, Darren, Anita, Cassy, Geoffrey, Murat, Frank, Halim, Esther en Christine,

Hub Vossen

Aalmoezener van Sociale Werken